

Till: Socialstyrelsen

Diarienummer: 4. I -44032/2026

Remissyttrande från: Sveriges Kvinnoorganisationer

Datum och ort: Stockholm, 5 oktober 2026

Sveriges Kvinnoorganisationers yttrande över Socialstyrelsens förslag till ändring i föreskrifterna (SOSFS 2009:15) om abort

Sveriges Kvinnoorganisationer är partipolitiskt obunden paraplyorganisation för kvinnorörelsen i Sverige. Vi verkar för kvinnors och flickors fulla mänskliga rättigheter och ett jämställt samhälle. Detta remissyttrande har beretts av Susannah Sjöberg, generalsekreterare, Sveriges Kvinnoorganisationer och beslutats om av Sveriges Kvinnoorganisationers styrelse 2026-10-05.

Samlad bedömning

Sveriges Kvinnoorganisationer välkomnar att begreppet kvinna fortsatt används i föreskrifterna. Aborträtten är en könsbaserad rättighet och kvinnor måste synliggöras som rättighetsbärare. Lagar och föreskrifter måste vara begripliga och spegla verkligheten.

Samtidigt är Socialstyrelsens förslag inte tillräckliga för att säkerställa tryggheten för våldsutsatta kvinnor när medicinsk abort ska kunna genomföras utanför sjukvårdsinrättning. Socialstyrelsen uppmärksammar själv risken för att våldsutsatthet inte upptäcks när abort genomförs i hemmet och fysiska vårdmöten uteblir, men väljer ändå att inte ställa särskilda krav i abortföreskrifterna.

När abortvården flyttar hem måste skyddet för våldsutsatta kvinnor stärkas – inte försvagas. Våldsutsatthet, hedersrelaterat våld och förtryck samt reproduktiv tvång och kontroll måste uttryckligen beaktas vid bedömningen av om abort utanför sjukvårdsinrättning är lämplig. Kvinnan måste också ges möjlighet att tala enskilt med vårdpersonal, utan påverkan eller kontroll från andra. För flickor och kvinnor som lever under hedersrelaterat våld och förtryck kan detta ytterst vara en fråga om liv och död.

Kvinnor måste fortsatt synliggöras i regleringen av abort

Sveriges Kvinnoorganisationer välkomnar att begreppet kvinna fortsatt används i föreskrifterna och inte ersätts av ett könsneutralt begrepp.

I vårt remissvar över SOU 2025:10 *En förändrad abortlag* avstyrkte vi förslaget att ersätta ordet kvinna med "den som är gravid". Abort är en könsbaserad rättighet. FN kvinnokonvention, CEDAW, garanterar kvinnors mänskliga rättigheter och tydliggör att kvinnors roll i reproduktionen inte får utgöra grund för diskriminering.

Regeringen delade vår bedömning och instämde i propositionen *En förändrad abortlag* uttryckligen i bland annat Sveriges Kvinnoorganisationers synpunkt att ordet kvinna ska finnas kvar i abortlagen. Det finns också ett brett parlamentariskt stöd för att kvinnor fortsatt ska synliggöras i abortlagstiftningen.

Lagar och föreskrifter måste vara begripliga och spegla verkligheten. Rätten till abort är en fråga om kvinnors kroppsliga självbestämmande och en grundläggande förutsättning för kvinnors frihet. Att abortlagstiftningen ska omfatta alla som kan bli gravida står inte i motsats till behovet av att synliggöra kvinnor som rättighetsbärare.

Våldsutsatta kvinnor och abort utanför sjukvårdsinrättning

Sveriges Kvinnoorganisationer ser positivt på en tillgänglig abortvård som utgår från kvinnors olika behov och livssituationer. Samtidigt måste kvinnors trygghet, självbestämmande och patientsäkerhet säkerställas.

Redan i vårt remissvar över SOU 2025:10 lyfte vi riskerna för våldsutsatta kvinnor när kravet på att abort ska genomföras på en sjukvårdsinrättning tas bort. Färre fysiska vårdbesök kan innebära färre möjligheter för vården att upptäcka våld, kontroll och tvång.

Socialstyrelsen konstaterar själv att hemförhållanden kan påverka kvinnans möjlighet att genomföra aborten i en trygg miljö. För en kvinna som lever med en våldsam eller kontrollerande partner eller under hedersrelaterat våld och förtryck kan hemmet vara den minst trygga platsen att genomföra en abort.

Kvinnor kan också utsättas för reproduktivt tvång och kontroll, exempelvis genom att pressas att genomföra en abort mot sin vilja eller hindras från att genomföra en abort som hon själv önskar.

Sveriges Kvinnoorganisationer anser därför att **våldsutsatthet uttryckligen bör anges som en omständighet som ska beaktas vid bedömningen av om abort utanför sjukvårdsinrättning är lämplig.**

Socialstyrelsen hänvisar till de generella föreskrifterna och allmänna råden om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39). Vi anser inte att detta är tillräckligt. Det finns redan i dag brister i hälso- och sjukvårdens förmåga att upptäcka våldsutsatthet och att ställa frågor om våld på rutin. När abortvården förändras på ett sätt som kan innebära färre fysiska vårdkontakter behöver våldsperspektivet integreras i de rutiner som specifikt styr abortvården.

Kvinnan måste kunna tala enskilt med vården

För en våldsutsatt kvinna är möjligheten att tala enskilt med vårdpersonal avgörande. Ett digitalt stödsamtal eller en digital bedömning innebär inte automatiskt att kvinnan kan tala fritt. En kontrollerande partner eller familjemedlem kan befinna sig i samma rum eller på andra sätt övervaka kontakten med vården.

Vårdens rutiner måste därför säkerställa att kvinnan får möjlighet att tala enskilt med vårdpersonal, utan påverkan, kontroll eller övervakning från andra.

Kompetens om våld och reproduktiv kontroll

Socialstyrelsen bedömer att särskild reglering av kompetens om våldsutsatthet inte behövs och hänvisar till den generella regleringen om våld i nära relationer.

Sveriges Kvinnoorganisationer ifrågasätter denna bedömning. Personal inom abortvården behöver kunskap om olika former av våldsutsatthet samt om reproduktiv tvång och kontroll. För att kvinnans självbestämmande ska vara verkligt måste vårdpersonal kunna identifiera situationer där en kvinna pressas att genomföra en abort mot sin vilja eller hindras från att genomföra en abort hon själv önskar.

Flickor under 18 år

Sveriges Kvinnoorganisationer välkomnar att det fortsatt ska finnas rutiner för bedömning av om vårdnadshavare ska informeras när en flicka under 18 år begär abort och om en anmälan till socialnämnden ska göras. Detta är för vissa flickor en fråga om liv och död. Bedömningen måste särskilt beakta risken för våld, sexuella övergrepp och hedersrelaterat våld och förtryck. För flickor som lever under hedersrelaterat våld och förtryck kan information om en graviditet innebära risk för våld, hot, kontroll eller andra repressalier och i värsta fall risk för livet.

Uppföljning efter abort

Sveriges Kvinnoorganisationer anser att uppföljning efter abort ska göras för att fånga upp signaler om våldsutsatthet, kontroll och tvång samt kvinnans psykiska mående. När hela eller delar av aborten genomförs utanför sjukvårdsinrättning blir uppföljningen särskilt viktig, eftersom vården annars riskerar att få färre tillfällen att upptäcka att en kvinna behöver stöd eller skydd.

Vi anser därför att 3 § bör skärpas så att uppföljning efter abort inte enbart ska erbjudas, utan ska genomföras. Uppföljningen bör utformas så att kvinnan ges möjlighet att tala enskilt med vårdpersonal och så att signaler om t ex våldsutsatthet kan uppmärksammas.